

Оптималне карактеристике оружја за прикривено ношење

Део задатака и послова које службена лица обављају у оквиру свог службеног позива, а који су засновани на позитивноправним прописима Републике Србије, захтева и неупадљиво, прикривено ношење оружја. Најчешће су то послови и задаци из домена блиске заштите одређених лица, предмета и објеката од посебног значаја, када је важно да службеници буду што мање уочљиви, те најчешће облаче цивилну одећу, уз изостављање службених ознака, или истицање мањих, дискретнијих, попут малих значки на оковратницима кошуља, мајица, на реверима одела итд. Треба споменути и то да у пракси сличне послове могу обављати и посебно обучена лица из цивилства (на пример, запослени у оквиру приватних компанија за обезбеђење).

Специфичност задатака и послова ове врсте изискује другачији приступ при одабиру личног наоружања и опреме. Уопштено гледано, у овој области избор је сужен критеријумом да оружје, по својим димензијама, мора бити прикладно за смештање испод делова одеће. Сходно томе, оружја дугих цеви, попут јуришних пушака, нису баш рационалан избор у овој области. Ипак, треба бити прецизан и истаћи да су јуришне пушке, па и лаки митраљеви, чест избор „кет“ тимова (енгл. *Contra Assault Team – CAT*) за обезбеђење одређених лица или значајних предмета, али се ту, иако је у питању блиска заштита (енгл. *Close Protection*), не ради о прикривеном ношењу оружја. Слична је ситуација и са борбеним сачмарицама, а балистичке карактеристике сачме још један су од разлога зашто оружје из ове категорије не би требало да се употребљава при обављању задатака и послова који захтевају прикривено ношење оружја, јер су претње у овим ситуацијама често у непосредној близини нежељених мета, па употреба сачме непосредно угрожава и њих.

Може се закључити да се избор личног наоружања најчешће своди на оружја из категорије аутомата (енгл. *Submachine Gun*), оружја за личну заштиту (енгл. *Personal Defence Weapon*), као и пиштоља, како полуаутоматских, тако и аутоматских. Оружја из ових категорија (посебно пиштољи) по правилу се одликују компактним димензијама, те су прикладна за смештање испод одевних предмета, односно у посебно рађене футроле или џепове.

Аутомати и оружја за личну заштиту

Када су у питању аутомати и оружја за личну заштиту, предност оружја ове врсте је у већој ватреној моћи коју омогућавају стрелцу двоструко: по правилу, дозвољавају и аутоматску паљбу²⁶, а имају и већи капацитет оквира²⁷, првенствено у односу на пиштоље. Такође, у односу на ове последње, оружја из ове категорије имају и већи ефикасни дomet, односно омогућавају бољу прецизност поготка²⁸. Модели новијих генерација се, по правилу, одликују добрим ергоном-

²⁶ Код модела који су намењени за службену употребу ово је стандард, а модели намењени купцима из цивилства најчешће дозвољавају само полуаутоматску паљбу.

²⁷ Примера ради, белгијско оружје за личну заштиту „FN P-90“ има оквир капацитета 50 метака.

²⁸ Услед дуже нишанске линије, која је омогућена већом укупном дужином оружја и дужином цеви.

ским решењима, што је врло важан критеријум за одабир. Основне команде су логично распоређене, при чему се може приметити сличност у распореду команди „западњачких“ произвођача са једне, и руских, са друге стране. Шира употреба композитних материјала у изради конструкције ових оружја знатно умањује њихову укупну масу, што олакшава ношење у дужем периоду. Оружја за личну заштиту, по правилу, имају израженију компактност од класичних аутомата, а ту су и специфични калибри муниције ових првих. Што се тиче балистичких карактеристика муниције, међу најважнијим критеријумима јесу пробојност и зауставна моћ, које треба упоређивати на малим и средњим дистанцама, с обзиром на то да у задацима и пословима ове врсте претње најчешће долазе управо из непосредне близине. У пракси, већина ових модела подразумева употребу ангажовањем обе руке стрелца, што може представљати отежавајућу околност приликом извођења одређених радњи у оквиру задатака и послова ове врсте, на пример када је потребно извући одређено лице са места напада или спречити га да почне да бежи услед страха од нападача. Наравно, ефикасност употребе оружја зависи у највећој мери од обучености стрелца, али не би се могло основано приговорити тврдњи да је употреба „SMG“ или „PDW“ оружја помоћу обе шаке знатно боља опција и правило, а да се унилатералној употреби прибегава само у екстремним ситуацијама, а на основу околности конкретног случаја. Управо у овој ситуацији предност остварује краће, лакше и једноставније за употребу оружје: полуаутоматски и аутоматски пиштољи.

Полуаутоматски и аутоматски пиштољи

Није погрешно рећи да оружје из ове категорије представља најчешћи избор, када је у питању прикривено ношење оружја. Најчешћи калибри у којима се израђује највећи број серија пиштоља јесу 9x19 mm Parabellum²⁹/ Luger, затим .40 S&W (Smith and Wesson), као и .45 ACP (енгл. Automatic Colt Pistol).

*Визуелно поређење пиштољских калибара (с лева на десно):
9x19 mm Parabellum/ Luger, .40 S&W i .45 ACP. Фото: Милош Јевтић*

²⁹ Назив калибра долази од латинске пословице „*Si vis pacem, para bellum*“, што у преводу значи „Ако желиш мир, спремај се за рат“.

Ефикасан домет ове врсте оружја ограничава се до 50 метара, што у великој мери покрива ситуације у којима би се пратиоци и „кет” тимови могли суочити са претњама по одређено лице/ одређена лица, предмете, као и објекте од посебног значаја.

Када је у питању конструкција пиштоља, њихове укупне димензије су знатно мање у односу на претходно наведене категорије наоружања, те су идеални за прикривено ношење. С тим у вези је и велики број футрола разних модела које се могу наћи на тржишту, а које су намењене управо прикривеном ношењу, а које се најчешће монтирају на опасач/каиш са предње стране или се каче са унутрашње стране панталона, затим футроле које се монтирају око рамена, а у скорије време примећује се све већа заступљеност футрола које се монтирају преко груди стрелца, тако да се пиштољ смешта са леве или десне стране груди. Футроле ове намене морају задовољити неколико критеријума: морају обезбедити релативно неупадљиво ношење, затим безбедно ношење, чак и ако је метак у цеви, као и сигурно и брзо потезање³⁰ оружја када је то потребно. Наравно, мање димензије значе и мању укупну масу оружја, што је свакако позитивна одлика, којој иде у прилог и тенденција конструктора да рамове пиштоља израђују од разних врста полимера, чиме се увећава и отпорност оружја на климатске услове и слично.

Полуаутоматски пиштољ „Glock-19 Gen 4” у калибру 9x19, опремљен облогом рукохвата „Crimson Trace”. Фото: RattleHeadd, USA

³⁰ Техника и брзина потезања оружја из футроле или џепа првенствено зависи од увежбаности стрелца, али произвођачи треба максимално да поједноставе конструкцију производа, односно механизам брављења оружја приликом смештања.

Критеријум који највише усложњава избор оружја јесте капацитет оквира. Већи капацитет оквира изискује дворедно смештање метака у шупљину оквира, што наравно увећава његову ширину, а самим тим и ширину целог пиштоља. Што је оружје шире, то ће бити уочљивије приликом прикривеног ношења, на пример испод мајице или кошуље. Ипак, већи капацитет оквира даје пратиоцу више сигурности³¹, што би могао бити основни критеријум већине специјалиста који се одлучују за моделе за већим капацитетом оквира.

На крају, све техничко-тактичке карактеристике треба ставити у страну, а индивидуализацију оружја треба извршити првенствено према критеријуму ергономије. Осећај који стрелац добија када узме оружје и рукује њиме требало би да буде основни критеријум одабира оружја, не само за потребе прикривеног ношења, него и уопште. Оружје треба да се бира према величини шака³² стрелца, са посебном пажњом на ергономију рукохвата оружја, односно распоред основних команди. Уколико оружје ергономски не одговара шакама стрелца, то ће се негативно одразити на употребу и обрнуто. Искуства колега су свакако добродошла, али искључиво као савет, јер нико није исти: оно што одговара једном стрелцу, не мора одговарати другом. Зато је најрационалније поступање да пратилац пре коначне одлуке одвоји одређено време за тестирање оружја и упознавање са његовим карактеристикама.

У пракси, за потребе задатака и послова из домена блиске заштите, могло би се истаћи да су аустријски „Glock-17”, треће и четврте генерације, у калибру 9x19 mm Parabellum/Luger веома заступљени као прикривено наоружање пратилаца, као и компактнија серија „Glock-19” у истом калибру. Такође, ту су и модели „Glock-22” који се израђују у јачем пиштољском калибру .40 S&W. Управо ови модели најчешћи су избор и специјалиста – пратилаца у оквиру Војске Републике Србије, као и српске полиције. Примера ради, специјалисти Противтерористичке јединице – ПТЈ Министарства унутрашњих послова за потребе обављања задатака и послова из ове области имају на располагању и познате италијанске моделе „Beretta Px4 Storm” у калибру 9x19 mm Parabellum/Luger.

*Милош Јевтић (Miloš Jevtić),
уредник сајта specijalne-jedinice.com,
e-mail: info@specijalne-jedinice.com*

³¹ Поред тога, пратиоци по правилу носе и неколико (најчешће 2-3) резервна оквира.

³² У вези са тим, многи произвођачи у оквиру стандардне опреме испоручују и замењиве улошке/ облоге у неколико величина којима се рукохват оружја, тачније његова ширина, додатно може прилагодити потребама конкретног корисника.